

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 30.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 24. juli 1937.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarnardeðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

11. árg.

Italia spreingir non-intervensjónina.

Englands semingarpuppskot til eina nýggja skipan
fall fyrri mótstöðu frá Italiu.

Brast hin seinasta vónin fyrri, at Spaniastríðið
ikkí skuldi koma at tendra verðaldarbardagin?

Sum lesarunum kunnugt, varð
tað givið Englandi upp í hendi
at útarbeida eitt kompromis-
uppskot, sum bæði Týskland
og Italia óðrumegin og Frakland
og Rusland hini megin kundu
ganga við til.

Eftir teim royndum, ið gjordar
vóru viðvíkjandi samarbeiði við
diktaturstáttirnar, vóru ringar
vónir fyrri góðum úrsliti hjá
Englandi í hesum ómetiliga tor-
fora starvi:

at sameina Týskland-Italia
og Frakland-Rusland,

ið eru sum eldur og krút yvir
fyri hvorum øðrum.

Men tá ið tað frættist, at Italia
og Týskland høvdu «erklerað»,
at tey vildu taka Englands upp-
skot sum eitt tingingargrundalag,
fóru menn at hoppa, at tað kortini
vildi draga framvið við óveðr-
inum.

Mr. Edens uppskot gekk í
høvuðsheitunum út uppá:

- 1) Taka teir «frivillig» aftur
frá teim stríðandi.
- 2) Seta eftiransarar, «kontrol-
lørar» ella «observatorar»,
sum teir verða nevndir, í
tær spansku havnirnar í
staðin fyrri sjókontrollina,
ið Italia og Týskland á sinni
rúku burtur úr.
- 3) Tá ið hetta var gjørt, skuldu
báðir teir stríðandi partarnir
góðkennast sum kriggsfor-
andi maktir, ið við ymsum
skerjingum.

Longu á tí fyrsta fundinum,
ið londini høvdu um hetta upp-
skot, vórðu samráðingarnar
sprongdar av tí italienska um-
høðsumanninum, ið vendi upp-
skotinum við og segði.

at aðrenn Italia í heila tákíð
vildi samráðast um at taka teir
«frivillig» aftur og seta «ob-
servatorar» í tær spansku havn-
irnar, mátti Franco góðkennast
sum kriggsforandi makt.

Hetta uppskot frá Italiu var
heilt ómøguligt — og tað var
eisini sett fram fyrri at gera
samráðingina ómøguliga — og
leyk fundurin sum so vónleysur,
at menn hildu tað vera gagns-
leyst at fastseta nakra tíð fyrri
tí næsta mótinum.

Hvat verður nú? Vil Frakland
opna sít mark móti Spaniu fyrri
úttýtan av vápnum og kriggs-
monnum til stjórnmenninar?
Og vil hetta fora til verðaldar-
kriggi?

Storri spenningur hevur ikki
verið, síðan verðaldarkriggið
seinasta byrjaði í 1914.

Mr. Eden, uttanríkisráð-
harri Bretlands

um Englands stöðu til Reyða-
havið og Miðalhavið.

Harra Eden, uttanríkisráðharri
Englands, hevur fyrri stuttum
hildið eina stóra uttanríkistalu,
ið hevur vakt størstan athuga
kring allan heiminn.

So sum Englands stöða fall
undir Abyssiniastriðinum, og sum
less athurður hevur verið undir
Spaniastríðinum, var orsök til
hjá monnum at fella harðan
dóm yvir stöðuna hjá tí ensku
«leyvuni», so veikan og tilsjóna-
latandi ræddan politikk, tað forði.

Tað gav tí fólk ein kvøkk,
og kyndi eina lilla ljósglæmu í
uttanríkispolitikksins myrkur, tá
ið nú Mr. Eden loysti frá pos-
anum og talaði so opinskáradur
um Englands stóru interessur í
Miðalhavinum og Reyðahav-
inum. England var til sinnis at
verja hesar interessur, helt Mr.
Eden. Men tað vildi tí respektera
allar berettigðar interessur hjá
øðrum tjóðum á hesum høvum.

England vildi ikki loyva aðrari
stórmakt at taka sær einareði
báðu megin á hesum høvum
(týðilig tala til Italia og Týsk-
land!).

Hesin djarvleiki Englands týðir
uppá eina vend í Englands
uttanríkispolitikk.

Higartil hevur England bara
forkað seg undan, givið eftir.

Hvat er nú grundin til hesa
møguliga broytni í Englands
stöðu?

Konir menn vilja vera við, at
landið liggur soleiðis, tá ið Eng-
land ger stöðuna upp:

Týskland og Italia tora ikki
at leypa á. Teimum trýtur matur
og ráðeyni til at kunna halda
leingi út undir einum kriggi
uppá liv og deyða.

Frakland og England hava
óhefta algongu til mat og ráð-
eyni — og so eru tey víis í, at
Amerika vil stilla alla tess fram-
leiðslu av bæði føði og kriggs-
amboðum til teirra nýtslu ímóti
nazismuni og fascismuni.

Haraftrat kemur hin russiska
stríðskraftin, sum er — á pappir-
inum — bundin til at halda við
Fraklandi. Men hesin stríðs-
faktorur er meir enn «problematis-
kur», soleiðis sum viðurskiptini
háttu sær í Ruslandi rætt nú, tá
ið blóðið rennur frá deyðssárum,
ið eru veidd landsins bestu
monnum av Stalin tí almáttuga,
og landið annars kanska stendur
fyri einari kolvellingi hervilgari
enn á nokrum sinni.

Okkara andsvars- og máttloysi.

Hvi kann lottingið ikki hjápa
vinnulivinum?

Klakksvíkarblaðið «Norðlýsið»
fyrri 10. í hesum mánaði sigur
frá, at Norðmenn hava fingið
260 kr. í part undir Føroyum í
3 vikur. Blaðið skrivur m. a.
soleiðis: «Í summar hava nógvir
norskir motorbátar roynt undir
Føroyum, bátar við einum 8—9
monnum og 40 til 50 tons
stórir, og úrslitið hevur verið
gott. Seinasta túr fekk «Arne»
við 9 monnum 230 kr. í part
og hevði verið 3 vikur um túrin,
meðan «Sigurd» fekk 260 kr. í
part og brúkti nakað um somu
tíð.»

Hvi kunna vit Føroyingar
ikkí gera tað sama? Tað er ikki
lotgið, um blaðið leggur eftir
Føroya lotgingi, sum noktar at
hjálpa monnum, sum biðja tingið
um hjálp til at fáa sær hóskandi
for soleiðis, at eisini Føroyingar
kunna fáa part av tí stóra ríki-
domi, sum finst í havinum her
rundan um oyggjar okkara, og
sum aðrar tjóðir njóta gagn av.
Tað er rætt, sum blaðið sigur,
at ein ungur maður í Klakksvík
hevði eina slíka umsókn inni á
tingi seinasta heyst. Har vóru
ymiskar meiningar um málið.
Javnaðarmenn góvu umsóknini
viðmæli; men endin var tann,
at hon fór til Vinnunevndina
saman við so mongum øðrum
umsóknum, sum kostaðu pening
— nógvan pening; men Vinnu-
nevndin kann ikki greiða hesar
sakir, tí tann peningur, sum hon
ræður yvir, røkkur ikki til.

Sum lottingsmaður má eg við-
ganga, at hetta er ein login at-
burður at beina eina sakina fyrri
og aðra eftir til Vinnunevndina,

tá øllum tingmonnum má vera
greitt, at sakirnar eru deyd-
ðomdar vegna peningatrot hjá
Vinnunevndini. Hesin máttin má
ikkí nýtast meira. Vinnunevndin
má fáa so mikið av peningi
um hendi, at hon kann greiða
tær sakir, sum hon fær við at
gera. Hetta mega allir tingmenn
gera sær greitt.

Nakað annað er, hvadani pen-
ingurin skal koma frá. Tað
verður sjálvandi tann stóri spur-
ingurin; men eisini hann kann
loysast, ífall lottingsmenn vilja
ganga tær av javnaðarmonnum
ávistu leiðir.

«Norðlýsið» skrivur um, at
lotgingið má lána einar 2 ella
3 milliónur krónur fyrri at hjálpa
vinnulivinum aftur á fótur. Hetta
er óivað rætt, og hetta er nakað,
sum tingmenn hava haft til
umróðu; men fyrst má lotgingið
fáa inntokulógir, sum miðja
ímóti at gera tingið fort fyrri at
rinda rentur og avdrátt av lán-
inum. Sjálvanda er tað atlanin,
at teir, sum lána pening frá
tinginum, skulu rinda rentur og
avdrag av tí, sum teir lána;
men tann, sum meinar, at lot-
tingið ikki má rokna við at
koma undir ein part av byrðini,
hann er ikki realpolitikari.

Annars vil eg siga, at greinin
í «Norðlýsinum» var sera áhuga-
verð og lærurík fyrri lottings-
menn at lesa. Munur er ímillum
hesa greinina og eina, sum fyrri
stuttum stóð í «Føroyatíðindi»
skrivað av einum huldumanni,
sum nevnr seg X. Hann slær
á stótrummuna við álopum á
lottingsmenninar fyrri Suðuroy,
tí teir ikki fáa Suðuroynni
telefonsamband við Havnina;
men huldumaðurin nevnr einki
um, hvadani peningurin skal
koma frá. Tá X sigur, at harri
sýslumaður Djurhuus er tann
einasti, sum talar um slíkt á
tingi, so hevur huldumaðurin
annaðhvørt fylgt illa við, ella
sigur hann ósannheit við fríum
vilja. Nei, sannleikin er tann,
at allir Suðuroyar lottingsmenn
roynda, hvat teir kundu, fyrri at
fremja hella mál, og vónandi
verður tað at eydnast Suðuroy
at fáa telefonsamband aftur við
hinar oyggjarnar, aðrenn long
tíð er umliðin. Men hetta er
ein peningasurningur, sum ikki
kann loysast, fyrr enn lottingið
kann fáa sær meira inntøkur.

Um tann ringa peningastandin
á Føroya lottingi loyvi eg mær
at endurprenta nokur orð úr
nevndarálitinum í lottingsmáli
um nýggjar inntøkur, har m. a.
verður umtalaður sáttmálin við
ríkisstýrið, hvareftir lottingið
skuldi nýta 60 tús. kr. til vegir
og havnir. Herum sigur nevndin:

«... man maa regne med, at
den nævnte Indtægt vil svigte
med 10 Tusinde Kr.» Um toll-
inntøkur sigur nevndin: «I disse
vanskelige Tider er Importen
af de paagældende Varer blevet
mindre, og man maa formentlig
regne med, at Toldindtægterne
svigter med 20—30000 Kr. aarlig.»

Harnæst eru kommunurnar
komnar so langt niður undir í
hesum ringu tíðum, at lottingið
má hjálpa teimum við peningi.
Tingið hevur m. a. viðtikið at
rinda o. u. 25.000 kr. aftrat til
ellisrentu soleiðis, at kommun-
urnar nú bert skulu rinda 1/5 í
staðin fyrri 1/4 av ellisrentuni.
Amtsfondsskatturin má setast
niður, og eisini aðrar byrðir
má lottingið átaka sær, sum
kommunurnar ikki orka at rinda
í hesum ringu tíðum.

Men latum okkum verða
einigar í, at lottingið má fáa
sær meira inntøkur. Tað var tí
skeivt, tá okkara uppskot um
at hækka skattin á teim stórstu
inntøkunum varð felt á Føroya
lottingi seinasta heyst. Vónandi
mega okkara mótstöðumenn
ásanna, at tingið má hava pening
fyri at kunna gera nakað til
gagns bæði á sjógvi og landi.

J. H. Danbjørg.

Japan og Kina

eru brostin saman og helvitis-
eldurin flammar av grimdum í
eystri millum teir gulu.

Nýtur Rusland lotuna at leggja
uppi við Kina fyrri at sorla sín
deyðsfingir á Japan?

Ellar torir Rusland ikki fyrri
sínnum innlendis órói?

Luftin darraði við boðum um,
at nú er kriggið millum Japan
og Kina byrjað fyrri álvara —
Japan hevur latið sínar kanónur
av, og brandbomburnar rignað
yvir festningar og býir.

Tey fyrstu álopin miseyda-
aðust. Men so væl, sum Japan
er útgjørt, man tað fara at vera
ein vónleysur kampur hjá tí
óeiniga og illa útgjorda Kina at
halda ímóti teirri eysturlandsku
krigssornini.

Einasta bjarging kann vera, at
Rusland nýtir høvi til at leypa
á Japan fyrri í felag við Kina at
knasa sín «arvafingir».

Men torir Rusland fyrri tí órói,
sum bylgist í fólkunum?

Tað er tann stóri spurningurin.

„SMØRLÍKA... ?

„Ja, ... vitaminir!!!